

Van de cantor-organist

Zingen in de kersttijd

Luuk Schuurman

Ieder jaar kijk ik vanaf ongeveer half oktober - dan mag het, want vanaf dat moment liggen de pepernoten en chocoladeletters ook weer in de winkel - vol verlangen uit naar de kerstliederen van de decembermaand. Sinds vorig jaar denk ik daarbij haast automatisch aan de cd "In the Bleak Midwinter" van The Choir of Kings College, Cambridge. Sinds het uitkomen daarvan, vlak voor kerst 2021, heb ik dit album grijsgedraaid (voor zover dat kan op Spotify). De klassieke kerstgezangen komen zowel in traditionele als in eigentijdse bewerking terug. Uiteraard allemaal op topniveau en met die typisch Engelse sound, die altijd in de muziek aanwezig is.

Het is vanuit deze voorliefde dan ook niet zonder reden dat we met de cantorij met een aantal van deze Engelse carols bezig zijn.

Engeland kent een lange traditie van carols (vrij vertaald: 'verhalende liederen'). Interessant is dat veel van deze carols al voor de reformatie zijn ontstaan. Zoals u wellicht bekend, was het in de Rooms-Katholieke Kerk vroeger helemaal niet zo gebruikelijk dat de gemeente meezong. De mis werd gehouden in het Kerklatin en de zang werd gezongen door een koor; hier had Luther in zijn tijd al mee te maken. Voor hem was dit een van de redenen de gemeentezang centraal te stellen. Daar hebben wij nog een aantal prachtige Lutherliederen aan te danken.

In Engeland werd er in de 16e eeuw rond Kerst geen uitzondering gemaakt en werd de mis zoals gebruikelijk gezongen in het Latijn. Toch was er blijkbaar behoefte bij het volk om samen te zingen. Het is om die reden dat veel Engelse kerstliederen niet ontstaan zijn als kerklied, maar als straatliedjes, gezongen door 'de gewone burger'.

Veel Engelse kerstliederen zijn niet ontstaan als kerklied, maar als straatliedjes, gezongen door 'de gewone burger'.

Dat er met Kerst de behoefte bestond om buiten de eredienst om te zingen, zien we overigens ook terug in Nederland, waar de kerkelijke situatie niet veel anders was. Het is niet voor niets dat liederen als 'Nu zijt wellekome', 'Er is een kindeke geboren op aard' of 'De herdertjes lagen bij nachte' vaak niet in de eerste plaats worden aangeduid als kerkliederen, maar als Nederlandse volksliedjes.

Terug naar de carols. Om de gehele geschiedenis langs te gaan, gaat wat te ver. Kijken we naar een aantal belangrijke pleitbezorgers van de carols, dan moet de bekende componist Vaughan Williams, die dit jaar 150 jaar geleden geboren werd, toch even genoemd worden. En hebben we het over de vorige eeuw, dan zijn het toch vooral de namen van Sir David Willcocks (bekend van die prachtige Engelse bovenstemmen) en Sir John Rutter, die veel betekend hebben voor het in stand houden en ontwikkelen van de Engelse traditie van het zingen van carols. Zij begonnen met het uitgeven van de 'Carols for Choirs', een boekenserie waarin alle bekende carols verzameld werden en dus heel het kerstfeest werd samengevat in vier boekjes bladmuziek.

Het is best bijzonder dat deze Engelse traditie nog helemaal niet zo heel lang bekend is in Nederland. Kijken we in het liedboek van 1973, dan zien we dat hier slechts twee liederen te vinden zijn met een oorspronkelijk Engelse titel: 'Komt allen tezamen' en 'Hoor, de engelen zingen d'eer'. Twee titels die overigens ook al te vinden waren in de Hervormde Bundel van 1938!

Wat hierin een rol speelt, is dat pas sinds de jaren '60 en '70 van de vorige eeuw vakanties naar Engeland populair werden. Dankzij de lp's werden de door toerisme naar Nederland gehaalde opnames van carols en evensongs ook in ons land gedraaid.

De leemte van het Liedboek van 1973 wordt gelukkig ruimschoots gecompenseerd in ons huidige Liedboek. Mocht u het Liedboek van 2013 bij de hand hebben, kijkt u dan eens naar 'Een lied weerklinkt in deze nacht' (lied 479), 'In de nacht gekomen' (lied 505, hoewel ik de Engelse tekst stiekem nog mooier vind) of tot slot het overbekende 'Wij trekken in een lange stoet' (lied 506). Stuk voor stuk liederen die nergens terug te vinden zijn in de bundel van 1973. En zo zijn er nog veel meer voorbeelden te noemen!

Zolang u onze cantorij niet te vaak gaat vergelijken met de engeltjes van de CD uit Cambridge waar ik mee begon, beveel ik u – met de bovenstaande bagage over Engelse kerstmuziek als extra aanmoediging – van harte aan om dit eerder genoemde album met de titel 'In the Bleak Midwinter' eens te beluisteren via bijvoorbeeld Spotify of live-opnames op YouTube.

En denkt u: ik zou graag eens meezingen met dit repertoire...? Op de maandagavond bent u wekelijks welkom bij de repetitie vanaf half acht!

